

OBRTNI VESTNIK

strobo-

povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

državna licejska knjižnica
Ljubljana.

vakrat, in sicer:
ega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . 48 K
polletno . . . 24 »
četrtletno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi $\frac{1}{4}$ str. 1000 K
» » » $\frac{1}{2}$ » 500 »
» » » $\frac{3}{4}$ » 260 »
» » » $\frac{1}{8}$ » 140 »
» » » $\frac{1}{16}$ » 75 »

Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni obj. 10% popusta.

IV. letnik.

V Ljubljani, 2. novembra 1921.

Štev. 20-21.

Danes smo izdali dve številki skupaj in sicer
št. 20 in 21. — Prihodnja 22. štev. izide redno dne
15. t. m. Uredništvo.

Davčni plačilni nalogi in obrtnik.

Te dni razpošilja davčna administracija plačilne
naloge za dohodnino. Nam se zdi to zelo čudno! Saj
je začasni zakon o proračunskih dvanajstlinah (»Ur.
list«, št. 90/240 z dne 2. avg. 1921) vpostavil zopet
cenilne komisije za dohodnino in odpravil davčne
odmerne zastanke prejšnjih let. Saj tako razumemo
dotični odstavek zgoraj omenjenega zakona, ki se
glasi:

»Sestava komisij za pridobnino in komisij za
dohodnino se izvrši tekom leta 1921 tako, da prirede
dohodnino za leto 1921 in odpravijo zastanke prej-
šnjih let in da naposled odmerijo občno pridobnino
za leto 1922 in 1923.«

Z dnem, ko je bil objavljen zakon o proračun-
skih dvanajstlinah, to je s 14. julijem t. l., je prešla
pravica do cenitve in odmere dohodnine od davčne
oblasti na cenilne komisije.

One davčne odmere, ki so bile še pred tem
dnem davčnim zavezancem dostavljene, so torej pra-
vilne, a one, ki se dostavljajo po tem dnevu, so pa
nezakonite, ako odmere ni izvršila pristojna cenilna
komisija.

Okolnost, da so plačilni nalogi datirani s kakim
dnem pred 14. 7. 1921, na tem nima nikakega vpliva.
Saj se datum lahko poljubno spremeni. Stališče, ki ga
tu zavzamemo, je naravno in odgovarja zdravemu ra-
zumu. Upamo, da bode to stališče zavzela tudi cenilna
in prizivna komisija za dohodnino. To je njena pra-
vica! Nikakor ne gre namreč, da bi se krajšale avto-
nomne pravice cenilnih komisij.

Tudi v interesu davčnih oblasti je, da se pril-
godijo našim nazorom. Le v tem slučaju bi prenehali
očitki nasproti davčnim oblastem, da postopajo sa-
moljubno in preveč fiskalno. Finančna uprava bi s
tem le pridobila na ugledu. Davčni zavezanci vidijo
namreč v cenilnih komisijah, katere so deloma sami
izvolili, svoje zaupnike in zaščitnike. Vse to bi po-
mirjevalno vplivalo na davkoplačevalce. Če se pa iz-

dajajo plačilni nalogi o davčnih odmerah, izvršenih le
po davčnih oblasteh, še sedaj, ko imamo cenilne ko-
misije, bi pa to iznova vznemirjalo davkoplačevalce.
Domnevali bi, da skuša finančna uprava še v zadnjem
trenotku onemogočiti delovanje cenilnih komisij.

A tudi v slučaju, da naša interpretacija zakona
ni pravilna, ne kaže dostavljati davkoplačevalcem za-
ostalih plačilnih nalogov. Marsikdo bo namreč sum-
ničil davčno oblast, da je naknadno datirala odmero
s kakim dnem pred objavo začasnega finančnega za-
kona za l. 1921. Domnevalo se bode, da se je hotela
finančna uprava izogniti na ta način kontroli po ce-
nilnih komisijah. Ako davčne oblasti opuste nadaljno
izdajanje plačilnih nalogov, bi pokazale na delikaten
način, da razumejo položaj in razmere časa.

A davčne oblasti greše še na drug način.

Prizivni rok za dohodnino znaša sedaj le še 15
dni. Davčne oblasti razpošiljajo sedaj plačilne nalo-
ge le za dohodnino. To marsikoga zapelje, da ne vloži
priziva zoper odmero. Vidi sicer, da je odmera previ-
soka, vendar se ne priziva, ker je davčno merilo za
dohodnino sicer težko, a vendar še prenosljivo.

Poleg tega domneva stranka, da se ji je odmeril
tudi že vojni davek. Plačilni nalog za dohodnino vse-
buje namreč kolono »vojna doklada«. Davkoplačeva-
lec misli sedaj, da je »vojna doklada« identična z
vojnim davkom.

Čez eden ali več mesecev pa mu dostavi davčna
oblast naenkrat še plačilni nalog o vojnem davku. In
vojni davek je večinoma zelo visok. Konsumira na-
vadno 40 do 70 in še več odstotkov vseh dohodkov
enega leta. Sedaj je stranka vsa izven sebe. Vloži ta-
koj pritožbo in priziv itd. na davčno oblast. A vse to
nič ne pomaga! Ker stranka ni vložila pritožbe zoper
odmero dohodnine, tudi ne more uspešno spodbijati
odmero vojnega davka.

Ako bi davčna oblast oboje plačilnih nalogov
istočasno dostavila, se ne bi stranke zapeljalo v
zmoto. Stranka bi takoj vedela, koliko bi znašalo celo
davčno breme (za dohodnino in vojni davek).

Davčna oblast naj torej v bodoče dostavlja pla-
čilne naloge za dohodnino ob enem s plačilnimi na-
logi za vojni davek. Ker pa imamo že cenilne komisi-
je, naj pa nadaljno dostavo davčnih odmer opusti, po-
sebnost ker te odmere zadevajo večinoma tudi vojni

davek. Slednje davčno breme je vendar tako ogromno, da se davčna oblast pač lahko ozira na zadevne želje davkoplačevalcev.

Končno naj nam bo še dovoljeno, da spregovorimo par besedi o prizivnih rokih. Doslej so imeli davkoplačevalci tridesetdnevni prizivni rok. Finančni zakon za l. 1921 (»Uradni list, št. 90/240, z dne 2. avgusta 1921), skrajšuje prizivni rok na 15 dni. Kdor v 15 dneh po dostavi plačilnih nalogov ne vloži priziva, nima več pravice spodbijati odmero davkov. Spregled zamude prizivnega roka danes ni več možen. Tega naj se zavedajo vsi oni, katerim se dostavljajo te dni davčni plačilni nalogi.

Interesente opozarjamo še na sledečo ugodnost. Kdor dobi davčni plačilni nalog, ta lahko s posebno vlogo podaljša prizivni rok. To doseže z vlogo za odmerno podlago. Vloga je pri dohodnini koleka prosta. V njej naj prosi davkoplačevalec davčno oblast, da naj mu podrobneje naznani, kako so se ugotovili posamezni dohodki in izdatki, ali in zakaj se ni vpoštevalo njegove davčne napovedi itd. Taka vloga prekine tok prizivnega roka in sicer od dne, ko pride vloga na davčno oblast pa do dne, ko prejme stranka odgovor. V interesu stranke je, da vloži tako prošnjo. Na podlagi plačilnega naloga samega namreč stranka ne more še vložiti priziva. Davčni plačilni nalogi vsebujejo namreč premalo podatkov. Podrobnosti dobi stranka šele tedaj, ako vloži prošnjo za odmerno podlago.

Take vloge bodo pa za bodočnost še večje važnosti, kakor doslej. Davčno oblastvo objavlja v bodoče, t. j. za davčno l. 1921. in za sledeča davčna leta izvršene davčne odmere le še z javnim razglasom. Ob enem se bodo davčni zavezanci opozarjali, da lahko vpogledajo v 15 dneh pri pristojnem davčnem uradu davčni odmerni izkaz, če hočejo zvedeti, ali in koliko se jim je odmerilo davka.

Dostava plačilnih nalogov v bodoče pa odpade. Odmerni izkazi se bodo lahko vpogledali v dneh od 1. do 15. vsacega četrletja. Stranke opozarjamo na to okolnost. S 16. dnevom vsacega četrletja prične na to teči 15 dnevni prizivni rok. Kdor se ne bo zanimal za odmerne izkaze, tudi ne bo znal, ali in kake davke mu je davčna oblast v pretečenem četrletju odmerila. Treba bode torej davčnim strankam, da skrbno zasledujejo v bodoče davčne odmerne izkaze, sicer jim preti velika, nepopravljiva materialna škoda.

Za odpravo praznikov.

V sv. pismu stoji, da je dal Stvarnik samemu sebi in človeštvu nalogo, naj se dela šest dni, sedmi dan pa naj se počiva. Te naloge bi se moral človek tudi držati, ker tako se človeški organizem odpočije od telesnega in duševnega dela.

V začetku novega veka pa je nastavila cerkev nebroj praznikov tudi na delavnike in s tem omejila delu posvečene dni. Nočem preiskovati, iz katerih vzrokov je cerkev to storila, ker zašel bi predaleč. Zadostuje naj dejstvo, da je cerkev sama spoznala, da je v moderni dobi tako veliko število praznikov škodljivo, zaradi česar je sama odpravila veliko praznikov, mnogo pa jih proglasila za nezapovedne. Po-

kojni papež Pij X. je število praznikov na novo tako omejil, da jih je dandanes le sedem.

Deloljubno ljudstvo je papežev odlok z veseljem pozdravilo. Doživeli smo celo groteskno sliko, da je obhajala država praznike, ki niso bili po cerkveni odredbi niti prazniki. Toda tem »verskim gorečnem« ni bilo za vero, ampak le za službe proste dni, ki so jih zahtevali poleg dopustov in jih uživali s polno plačo.

Zaradi odpora teh ljudi je potem rimska stolica prepustila odločitev glede praznikov posameznim škofijam, da le-te v svojem okolišu razveljavijo ali obdrže posamezne praznike. Tako so ostali pri nas prazniki v veljavi kljub temu, da po cerkveni zapovedi niso obvezni prazniki. Da pa bo javnost znala, kateri prazniki so odpravljeni ali kateri so ostali, naj jih v nastopnem navedem. Še dalje zapovedani prazniki so: Sveti Trije kralji, Svečnica, Marijino oznanjenje, Velikonočni ponedeljek, Kristov vnebohod, Binkoštni ponedeljek, Mali šmaren in tudi Sv. Jožef kot deželni patron Kranjske.

Zadnje čase, ko se je delovni čas omejil na osemurno dnevno delo, se je pričelo splošno zahtevati odpravo praznikov med tednom. Tudi na zadnji seji trgovske in obrtniške zbornice je bil stavljen predlog za odpravo praznikov. Želeli je, da se na vseh javnih shodih obrtnikov ta želja ponovi in da se zahteva odprava takih praznikov, ki so velika ovira obrtniškega in industrijskega razvoju.

Naša zahteva naj se ne tolmači napačno. Mi smo za odpravo praznikov samo iz socialnih ozirov in gospodarskih vzrokov, kateri so napotili tudi sv. očete k odpravi praznikov. Če se hoče cerkev še nadalje posebno spominjati nekaterih svetnikov, naj stori to ob nedeljah, ki naj bodo še bolj slovesne, toda število delovnih dni se ne sme zmanjševati.

Za odpravo praznikov mora biti tudi kmetski stan, ker mora praznike posebno v poletnem času oskrunjevati z delom. Praznik sredi tedna je največji socialni nezmisel, škodljiv tako za delodajalca kakor tudi za delojemalca.

Ne izgublja se končno samo s praznikom, temveč žalibože je tudi delo po prazničnem dnevu slabše. Ob praznikih je vse polno prilik za zapravljanje in prav ob praznikih se največ pijančuje in največ zločinov se zgodi ravno na take dni.

Pa kakor je treba omejiti cerkvene praznike, tako se mora omejiti tudi število državnih praznikov. Popolnoma zadosti je, če praznujemo dan našega ujedinenja, ki naj bo ob enem praznik naše svobode. Nepotrebno je, da se posebe slavi 28. oktober, 1. december in končno še Vidov dan. Mislimo, da je popolnoma zadosti, če praznujemo samo Vidov dan, ki je itak izhodišče naše žalosti in naše zmage. Poleg Vidovega dne pa naj velja kot praznik še kraljev dan, ki naj nam bo simbol našega dela za državo. Prvi je naš narodni praznik, kraljev dan pa naš državni praznik in zadosti je državnih praznikov.

Nekateri so sicer z odpravo praznikov prizadeti, kakor n. pr. gostilničarji. Toda zakone je treba sklepati z ozirom na splošen blagor, ne pa z ozirom na koristi posameznika. Če bi šli po tej opolzki poti, potem pač ne bi mogli skleniti nobenega dobrega zakona. Ne da se namreč urediti, da bi bil volk sit in ovca cela!

M. Malovič.

Plenarna seja trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Dne 6. oktobra popoldne se je vršila velezanimiva in pomembna prva plenarna seja izpopolnjene »Trgovske in obrtniške zbornice«. Seje so se udeležili vsi novoizvoljeni člani zbornice, zastopnika vlade, sekcijski načelnik in delegat ministrstva za trgovino in industrijo dr. Marn in okr. glavar dr. Ratej. Sejo je otvoril s prisrčnim pozdravom vseh navzočih predsednik zbornice g. Ivan Knez. Pred prehodom na dnevni red je pozdravil zborovalce g. dr. Marn. Pozdravil je prvič zbrane zastopnike celotne Slovenije te najvažnejše institucije, ki je merodajna pri vseh zakonih in gospodarskih uredbah osrednje vlade in ki ima nalogo dvigati gospodarstvo in stremeti, da se konsolidira država. Dolžnost je, da se vrši delo za to korporacijo v tem smislu. Zbrali ste se najboljši možje gospodarji, cvet naših industrijev, trgovcev in obrtnikov. V slovesu smo na jugu naše države, da vlada pri nas red in rad in glejmo, da si ta sloves tudi ohranimo. — Politično strankarstvo v tej tako važni korporaciji nima mesta. Želeč najboljši uspeh, Vas pozdravljam. — Za overov. zapisnika je imenoval g. predsednik gg. Drag. Hribarja in Jelačina. V imenu zborničnih članov bivše Štajerske, Koroške in Prekmurja je podal g. Ivan Rebek izjavo za ustanovitev samostojne Trgovske in obrtniške zbornice v Mariboru. Utemeljil je to zahtevo z dejstvom, da deli ustava Slovenijo v dve upravni oblasti. Predlog je vzela zbornica mirno na znanje.

Nato je podal predsednik zelo obsežno, a strokovno in temeljito predsedniško poročilo o delovanju zbornice.

Po prevratu je morala zbornica izvršiti izredno težke naloge. Njen delokrog se je razširil na vsa slovensko ozemlje; V zbornici so se storili osnovni sklepi za veliko in gospodarsko zelo važno priredbo, ki se je srečno izvedla in obnesla v našem prvem velesejmu v Ljubljani. To je po sodbi vseh strokovnjakov treba smatrati za mogočen gospodarski aktivum v interesu celokupne države. V najvažnejših gospodarskih vprašanjih je nastopila zbornica vodilno v interesu celokupnega gospodarstva. Nadalje je poudarjal važnost, da imajo naše industrijske, trgovske in obrtniške organizacije skupno središče, za kar so se izrekla vsa trgovska in obrtna zborovanja širom Slovenije. Ni pravega razloga za razdruževanje tega, kar se je obneslo kot celota. Reprezentanti trgovine, industrije in obrti ne smejo biti samo tolmači in izvrševalci želi in potreb svojih mandatov, ampak morajo v načelnih vprašanjih zavedati se, da so oni tudi vodniki trgovine, industrije in obrti in da je treba ta vprašanja presojati raz višje nego zgolj lokalno stališče. Zbornica je kot legitimna zastopnica industrije, trgovine in obrti izrazita gospodarska organizacija in se ne sme zapletati v dnevno politiko.

O delovanju zbornice je poročal g. predsednik med drugim: Naša zbornica je imela ponovno priliko, prirejati važna posvetovanja svojih kupčijskih in industrijskih interesentov. Storila je to vedno, kadar so stala na dnevnem redu važna vprašanja trgovske in carinske politike, prometnih zadev, financ in denarstva. Pri zbornici se je pričela akcija za terjatve proti bivšemu erarju. V kupčijo je zašlo mnogo tujih elementov, ki niso izšli iz trgovskega stanu. Nesoli-

dno ravnanje in postopanje teh kvarnih elementov je zelo škodovalo dobremu glasu in ugledu vse naše trgovine. Zbornica je izdelala obširne elaborate za pobiranje draginje, veriženja in pretiranih cen. V valutnem vprašanju je zbornica z vsoto odločnostjo posegla v razpravo. Zbornica se je intenzivno pečala z davkom na vojne dobičke, z invalidskim davkom, s priredbo dohodnine in pridobnine itd. V vseh prizadevanjih jo je v mejah zmoglosti podpirala finančna delegacija v Ljubljani. Zbornica je tudi nastopila proti akciji glede odložitve naših plačil in obvez nasproti inozemstvu. Kredit je zlasti v naši mladi državi najdragocenejša za našega trgovca in industrialca. — Zbornica je našla tudi pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani polno razumevanje in podporo.

Ureditev carinskega poslovanja in organizacija carinarnic ter vprašanje carinske politike je bila ena najvažnejših nalog zbornice. Zbornica je neprestano delovala za izboljšanje železniškega prometa. Za Slovenijo najvažnejša proga Ormož-Ljutomer-Murska Sobota se prične v kratkem graditi. Zbornica je tudi dossegla železniško delavnico v Ljubljani.

Po prevratu je pripadla zbornici težka naloga, da pospeši likvidacijo vezanega vojnega gospodarstva in da se obnovi čimprej prosti promet. Glede izenačevanja obrtnega zakona se je izrekla zbornica radi eminentne važnosti obrtnega reda, ki ustvarja zakonito podlago za obrtno in kupčijsko delo in radi potrebe krepke in po enotnih načelih vodene države, za principijelno enotno obrtno postavo v državi. Vsled vojnih in povojnih razmer se je ustvarila potreba vezati dosti več trgovskih strok na koncesijo, nego jih je bilo preje in sicer zaradi varstva trgovine pred elementi, ki ne spadajo v trgovino.

G. predsednik se je nato spominjal bojov zbornice v bivši Avstriji za ustanovitev trgovske akademije. Ta dolgotrajna živa želja se je izpolnila v lastni državi hitro. Predsednik se je spomnil umrlega pisarniškega ravnatelja Josipa Hauptmanna, ki je vztrajno in uspešno služil zbornici od l. 1899 do svoje smrti.

Od prevrata do konec septembra t. l. je imela zbornica 77 internih sej, predsedstvenih in sej odsekov. V letu 1919 je bilo poslovnih števil 7702, v letu 1920 pa so se dvignile na 10.024. V zborničnem obrtnem katastru je zaznamovanih od prevrata do konca maja t. l. prijav 10.090, odjav 7113, izprememb 1261. V zborničnem trgovskem registru je bilo vpisanih od prevrata do 1. julija t. l. 440 posameznih tvrdk in 258 družabnih. V zadnjem registru od prevrata do 31. julija t. l. 199 zadrug.

Zbornici je šla l. 1920 v financijelnem oziru trda, letos pa je njen gmotni položaj zelo ugoden. Na dokladi je sprejela dosedaj 2.784.254 K 67 vin., na drugih dohodkih 167.318 K 08 vin., skupaj torej 2.951.572 kron 67 vin. Od doklade pripada na lauski december 687.935 K 80 vin., tako da znaša za l. 1921 doslej nabrana doklada 2.098.318 K 97 vin. Stroškov je bilo do konca septembra 1.253.396 K 27 vin. Ostane razpoložljivih še 1.698.176 K 40 vin.

Predsedstvo zbornice je podpisalo 200.000 K državnega investicijskega posojila. Zbornični svetniki so temu ukrepu predsednika pritrdili.

Zbornični tajnik g. dr. Viktor Murnik je nato v zmislu sklepov pri današnjem predposvetovanju zborničnih članov poročal in stavil predloge o organizaciji zborničnih odsekov. V debati pri predposveto-

vanju so se gospodje zedinili na naslednja načela, ki bi jih bilo vpoštovati pri organizaciji odsekov: prvič primerno trem glavnim panogam, zastopanim v zbornici, to je trgovini, industriji in obrti, naj se sestavijo trije glavni odseki, to je trgovski, industrijski in obrtni; drugič: vsakemu zborničnemu članu naj se omogoči delovati vsaj v enem odseku, iz česar sledi, da naj ima vsak odsek po 16 članov, torej skupaj celotno število zborničnih članov, to je 48; tretjič: za posebna vprašanja naj se sestavijo posebni odseki, iz po enakega števila članov iz vseh odsekov. Sklenilo se je predlagati v ta namen dva posebna odseka: finančni in carinsko-prometni, v katere naj voli vsak glavni odsek po 5 članov, skupaj po 15; četrtič: za nujne zadeve naj se omogoči hitro poslovanje, v ta namen naj se določi, da naj za sklepčnost odsekov zadostuje prisotnost 5 članov, osnuje pa še poseben stalen odsek za posebno nujne zadeve, ki naj obstoji iz predsedstva in gg. načelnikov in podnačelnikov treh glavnih odsekov.

Ta načela so bila soglasno sprejeta ter izvoljeni v odseke in sicer:

Trgovski odsek: Ivan Jelačin ml., načelnik, Vilko Weixl, podnačelnik, Ivan Knez, Urban Horvat, Josip Perdan, Feliks Urbanc, Franc Zorec, Rajko Marčič, Andrej Šarabon, Rudolf Stermecki, Konrad Elsbacher, Lovro Petovar, Franc Lipej, Franc Korošec, Ludovik Brumen, Ivan Kostevc.

Obrtni odsek: Engelbert Franchetti, načelnik, Franc Vehovar, podnačelnik, Jakob Zadravec, Ivan Ogrin, Josip Hafner, Jernej Ložar, Fr. Ksaver Stare, Leopold Bučar, Ivan Kregar, Dragotin Korošec, Dragotin Stupan, Ivan Lančič, Andrej Kralj, Janko Horvat, Franc Breznik, Ivan Omulec.

Industrijski odsek: Dragotin Hribar, načelnik, Josip Lenarčič, podnačelnik, Ivan Rakovec, Iv. Schrey, Peter Majdič, Ivan Rebek, Hinko Pogačnik, Janko Tavčar, Josip Smertnik, Franc Čuček, Ivan Močnik, Franc Bonač, Anton Rojina, Leopold Fürsager, Vikt. Rohrmann, Drago Kobi.

Finančni odsek: iz industrijskega odseka: Ivan Rakovec, Ivan Schrey, Josip Lenarčič, Anton Rojina, Viktor Rohrmann.

Iz trgovskega odseka: Konrad Elsbacher, Lovro Petovar, Josip Perdan, Feliks Urbanc, Urban Horvat.

Iz obrtnega odseka: Jakob Zadravec, Andrej Kralj, Franc Ks. Stare, Jernej Ložar, Ivan Lančič.

Carinsko-prometni odsek: iz industrijskega odseka: Leopold Fürsager, Dragotin Hribar, Franc Bonač, Ivan Rebek, Franc Čuček.

Iz trgovskega odseka: Vilko Weixl, Rudolf Stermecki, Franc Korošec, Ivan Kostevc, Andrej Šarabon.

Iz obrtnega odseka: Leopold Bučar, Dragotin Korošec, Dragotin Stupan, Jernej Ložar, Janko Horvat.

Osobito aktualni in za razvoj gospodarstva globoki, premišljeni in dalekosežni so bili predlogi, ki jih je sprejela zbornica na predlog zborničnega tajnika dr. Windischerja. V svrhu razširjenja adaptacij industrijskih in obrtnih obratov, da se oplodi in poboljša naše gospodarsko gibanje, se bo obrnila zbornica na finančno delegacijo, da se dopuste zadostne rezerve v bilancah za adaptacijo in odpise.

Dalje se je po naročilu istega poročevalca sklenilo vložiti obširna peticija na pristojna mesta finančne uprave za odpravo plačarine. Ta davek, ki je v stanu avstrijskih posebnih davkov za prejemke preko

6000 K, kar se je že v zadnjem času nekoliko omililo, vendar ne zadostno življenjskim razmeram je prehudo breme za nas, ker pritiska naravnost na notranji življenjski razvoj družin. Tretji predlog stremi za tem, da dovoli finančna delegacija posebne rezerve za kritje izgub vsled dviganja valute. Valuta se mora dvigniti in ta dvig bi znal postati za marsikoga z ozirom na sedanje investicije in da nima za kritje valutnih rezerv, usoden. Pokrajinska vlada je odredila z uredbo dne 27. junija, da se ustanovi posebno razsodišče za ureditev spornih cen za elektriko in plin.

Predsednik tega razsodišča bo sodnik po poklicu, enega prisodnika pa da zbornica. V smislu te uredbe je stavila zbornica na predlog tajnika dr. Windischerja terno predlog in so bili izvoljeni v to terno sledeči gg.: Na izrečno željo Mariborčanov sta bila izvoljena gg. Janko Tavčar, industrijec in član zbornice iz Maribora in pa Jakob Zadravec, industrijec in član zbornice iz Središča. Kot tretji je bil izvoljen ravnatelj strojnih tovarov in livarn inž. Josip Boncelj. Namestniki so gg.: Jeran Janko, ravnatelj Gospodarske zveze, Ivan Ogrin, član in zbornični podpredsednik ter ravnatelj Kmetijske posojilnice dr. Janko Krsnik. Na to je tajnik dr. Murnik poročal o raznih predlogih, ki se tičejo internih zadev zbornice. Uredile so se pokojnine in vzgojevalnine in razne druge finančne točke. Za zborničnega zastopnika v obrtno-nadaljevalni šoli v Ormožu je bil imenovan g. Rado Polak, trgovec v Ormožu, za zastopnika enaki šoli v Črnomlju pa trgovec Martin Plut. Na državni trgovski šoli v Mariboru je dovolila zbornica enkratno podporo 5000 K. Nato je vladni zastopnik, okrajni glavar dr. Ratej toplo priporočal 7% investicijsko državno posojilo ter poudarjal pri tem, da bodo imeli od njega največ koristi ravno pridobitveni krogi. Vsled tega naj izrabijo podaljšanje podpisa ter sami izrabljajo to ugodno priliko ter jo tudi toplo priporočajo svojim tovarišem. Po zaključku plenarne seje so bili še sprejeti sledeči predlogi: Dva predloga g. Jelačina in sicer glede moratorija in pa glede naprave dveh novih tehnic na južnem kolodvoru s čemer bi se izdatno pospešilo poslovanje. Zbornični svetnik g. Hribar, ki je obenem tudi upravni svetnik južne železnice, je obljubil, da bo to prošnjo toplo podpiral. Na predlog g. Franchettija se bo zavzela zbornica za to, da se poddržavijo obrtne ponavljalne šole in se nastavi strokovno učiteljstvo. Dalje je sprožil g. Franchetti aktualno vprašanje glede odprave cerkvenih praznikov. Vnela se je jako živahna debata, katere se je udeležilo več zborničnih članov. Končno se je formuliral predlog, ki stremi za tem, da se uvede v vseh obratih 9 urni delavnik, prazniki pa ostanejo prosti. Nato je nastopil zbor. svetnik g. Perdan proti pomanjkljivosti pri uvedbi novega prometnega davka. Razvila se je jako zanimiva strokovna razprava, osobito, ker so bili navzoči tudi gospodje, ki so sodelovali pri sejah in posvetovanjih o tozadevnem davku že v Beogradu in so se že tam žal brezuspešno borili proti tej naredbi. Končno so se zedinili navzoči v toliko, da se bo delalo na to, da se dovoli trgovcu zaračunavati ta odstotek na fakturah. G. Rohrmann je poročal o nujni potrebi ustanovitve carinarskega tečaja, kar je z ozirom na namen imenitne važnosti. Končno se je določilo še, da dobe zbornični člani izven Ljubljane, ki so vabljeni k sejam, povrnjeno vožnjo za železnico, kilometrino in pa eno dnevnic 300 K; za one člani, ki so iz Prekmurja, Ljutomera in Gornje Radgone, se

zaračuna dnevnic dvojno. S tem je bilo zborovanje zaključeno in predsednik se je zahvalil ponovno na sodelovanju in pozdravil odhajajoče.

Draginjska anket pri pokrajinski upravi.

Dne 17. oktobra t. l. dopoldne se je vršila v knjižnici palače pokrajinske uprave anketa o pobijanju draginje. Ankete so se udeležili med drugimi šef oddelka ministristva trgovine in industrije seke. sv. dr. Marn, za oddelek za kmetijstvo svetnik Rohrmann, mestni trž. nadzornik S. Plemelj, za Zvezo industrijev preds. D. Hribar ter inženir Suklje in tajnik dr. C. Pavlin, za trgovsko zbornico predsednik I. Jelačin ml. in tajnika I. Mohorič in dr. Pless, za Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah glav. ravnatelj Noot in tajnik dr. Pavliček, načelnik Zveze obrtnih zadrug Eng. Franchetti, za Splošno gospodarsko zadrugo za Slovenijo nadzornik Iv. Zupan, za Gospodarsko poslovalnico južne železnice, inspektor južne železnice Fran Planinšek, predsednik trgovskega gremija v Mariboru Vilko Weixl, predsednik trgovskega gremija v Radovljici L. Fürsager, predsednik trgovskega gremija Ljubljana-okolica Fran Zebal, za Kmetijsko družbo za Slovenijo predsednik Gustav Pirc, za Trgovsko zbornico v Celju Rudolf Strmecki, narodni poslanec prof. Josip Reisner, predsednik Osrednje Zveze javnih nameščencev in upokojencev za Slovenijo, ravnatelj dr. Pipenbacher za Nabavljajno zadrugo državnih nameščencev, za Socialno gospodarsko in kulturno žensko društvo njega predsednica gca. Alojzija Štebi, za Kolo jugoslovanskih sester gospe Mara dr. Brejčeva in Fina Menardi, za Splošno žensko društvo gospe Antonija Gogala in Natalija Kermavner, za Zvezo jugoslovanskih železničarjev Fran Rupnik in I. Medved, za Društvo zasebnih nameščencev Fran Orehek, za Narodno-socialno zvezo tajnik Vladimir Kravos, za Slovensko krščansko socialno zvezo tajnik Ivo Peršuh, za Jugoslovansko strokovno zvezo Avgust Cvikel, nadalje gg. Klemenčič, trgovec v Kamniku, C. Tekaučič, prokurist tvrdke I. C. Mayer, Leo Souvan, šef tvrdke Fran Ksaver Souvan, Konrad Eisbacher, trgovec v Laškem, Janko Tavčar, A. Šarabon, trgovec v Ljubljani in M. Čuček, trgovec v Ptuj.

Pokrajinski namestnik Ivan Hribar je otvoril anketo s kratkim nagovorom, v katerem je raztolmačil pomen in namen ankete ter izročil predsedstvo ankete g. vladnemu svetniku Dermastia. Na anketi, ki je trajala od 9. dopoldne do 1. popoldne, se je razvila živahna debata, katere so se udeležili skoraj vsi prisotni in na kateri so zastopniki trgovstva, industrije, poljedelstva, konsumih in nabavljajnih zadrug, žens. organ. javn. nam. in drugih socialnih in gospodarskih korporacij, razložili svoje stališče z ozirom na vedno naraščajočo draginjo življenjskih potrebščin. Stvarna razpravljanja so bila v sporazumu z vsemi navzočimi reasumirana v naslednjih resolucijah:

I. Resolucija, ki jo je predlagal mestni tržni nadzornik g. Slavko Plemelj, se glasi:

»1. Pokrajinska uprava naj doseže sporazum med slovenskimi poslanci v svrhu skupne demarše vseh strank v Beogradu za revizijo naše agrarne politike v sledečih točkah:

a) izvoz naj se uredi z regulačno carino tako, da obdrži domači trg stabilnato cen najvažnejših življenjskih potrebščin. Carina na živila naj služi kot najprimernejši davčni sistem produktivnih slojev;

b) odpravi naj se predpis osiguranja tuje valute; izvoz naj se dovoli izključno le proti plačilu v našem denarju;

c) v preprečitev pomanjkanja posameznih življenjskih potrebščin na domačih trgih naj se določi na izvoz odstotna oddaja blaga za pasivne pokrajine;

č) bankam naj se prepove direktno trgovanje z živila. Država naj skrbi za brezobzirno pobijanje nelegitimne trgovine.

2. Uvoz v Jugoslavijo naj se nemudoma do skrajnosti omeji na najnujnejše predmete s prepovedjo uvažanja luksuznega blaga ter z revizijo uvozne carine. Oddaja državnih dobav v inozemstvo je dovoljena izključno le tedaj, če domača produkcija dokazano ne more takih dobav izvršiti.

II. Resolucija, ki jo je predlagal g. svetnik Rohrmann, se glasi:

»1. Vlada naj nastavi izjemne železniške tarife za krmila (posebno za slamo), za preskrbo krajev, ki danes vsled suše trpe pomanjkanja.

2. Vlada naj takoj potrebno ukrene, da se novo organizirajo mestne in občinske aprovizacije za najpotrebnejša živila. Te organizacije naj se snujejo po načelu samopomoči.

III. Resolucija, ki jo je predlagal zastopnik Nabavljajne zadruge državnih nameščencev, g. ravnatelj dr. Pipenbacher, se glasi:

»Nabavljajnim zadrugam naj se takoj izplača potrebni začetni obratni kapital iz vsote, ki se steka v finančno ministristvo iz vsakoletnih desetodstotnih odtegljajev meseca januarja. Savez nabavljajnih zadrug v Beogradu se pa takoj odpravi, ker je njegov poslovni aparat predrag.

IV. Resolucija, ki jo je predlagal občinski svetovalec g. Fran Orehek, se glasi:

»Ker je ustanovitev občinskih aprovizacij ter redno njih poslovanje odvisno od delovanja občinskega sveta in ker aprovizacije razpolagajo z občinskim imetjem, se pozivlja pokrajinska vlada, da ukrene potrebno, da bo zamogel ljubljanski občinski svet čimprej posloovati.

K sklepu ankete je bila še izrečena želja, da bi pokrajinska vlada ustanovila poseben referat, kjer bi lahko razni interesenti imeli priliko predložiti svoje želje in nasvete z ozirom na pobijanje draginje življenjskih potrebščin.

Iz seje šolskega odbora obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani.

V seji, ki se je vršila dne 30. septembra t. l., je bila prva važnejša zadeva, ki je prišla v razpravo, odprava nedeljskega pouka na ljubljanskih obrtnih nadaljevalnih šolah. O tem predmetu je razpravljaj odbor že v julijevi seji, toda ker ni bilo mogoče priti do kakega sporazumnega zaključka, predložila se je zadeva tukajšnjemu oddelku ministristva za trgovino in industrijo s prošnjo, da ukrene, kar se mu zdi umestno. Obrtna naučna uprava je nato sporočila, da je v principu za to, da imej vajenec nedelje in praznike popolnoma proste, da pa se ji zdi umestno, da

se poprej zaslišijo v tem vprašanju zastopniki obrtnega stanu ter se v to svrhu skliče anketa zastopnikov ljubljanskih obrtnikov. O zadevi se je razvila daljša debata z naslednjim uspehom: V šolskem letu 1921/22 ostane še nedeljski pouk in sicer predvsem radi tega, ker ni mogoče dobiti ob delavnikih zadostnega števila učiteljev za risanje. Nedeljski pouk bo dvojno honoriran, kar bo troške za obrtne nadaljevalne šole znatno zvišalo. — Druga važna zadeva je bil proračun. Šolski odbor je dovolil otvoritev 36 razredov in sicer: a) na splošni obrtni nadaljevalni šoli 3 razredov, b) na strokovni nadaljevalni šoli za mehansko tehniške obrte 9 razredov, c) na strokovni nadaljevalni šoli za stavbne obrte 10 razredov, č) na moški strokovno nadaljevalni šoli za umetne in oblačilne obrte 5 razredov. Predsednik odbora je bil pooblaščen, da sme ex presidio dovoliti otvoritev še nadaljnjih razredov, ako bi se izkazalo, da ni mogoče vseh vajencev spraviti v že dovoljene razrede. Nato so se določile posamezne postavke proračuna. Za vodstvo se je odobrila nagrada 400 K na leto za en razred, za pouk pa za tedensko uro na mesec ob delavnikih 80 K, ob nedeljah pa 160 K. Za učila je bil prvotno predlagan znesek 40 K za vsakega vajenca. Polovico tega zneska naj bi vplačal vajenec kot vpisnino. Na predlog zastopnika trgovske in obrtniške zbornice g. Franchetti se je določila vpisnina na 40 K, tako da se je zvišal za posameznega vajenca za učila določeni znesek na 60 K. Poleg postavk za postrežbo in snajenje, za razne potreščine in računovodstvo, ki so ostale iste kot lani, so se ugotovili še troški za razsvetljavo in za kurjavo za posamezni razred. V izredni proračun so postavijo le nagrade za vodstvo in pouk in sicer le v toliko, v kolikor ne prispeva k njihovemu kritju država; vse drugo se uvrsti v redni proračun. Dve tretjini rednih troškov bo krila država, eno tretjino pa trgovska in obrtniška zbornica, mestna občina, obrtne zadrage, denarni zavodi itd. H kritju izrednih troškov prispevajo le lokalni faktorji. Šolski odbor je pooblastil referenta za obrtno nadaljevalno šolstvo, da poskrbi na podlagi sprejetih postavk za sestavo rednih in izrednih proračunov, z dostavkom, da ni potreba proračunov ponovno obravnavati v seji šolskega odbora, ker je vse posamezne postavke odbor na tej seji že itak odobril ter s tem tudi potrdil proračune, ki se bodo sestavili. — Zbornični zastopnik g. Franchetti je nato še ponovno opozoril na knjigo H. Podkrajskega: »Pomočnica izkušnja za rokodelske obrte« z nasvetom, naj se priporoči vajencem, da si jo nabavijo. Obenem je priporočal, da se priredi koncem šolskega leta poleg razstave risarskih, knjigovodstvenih in drugih šolskih del tudi razstava obrtnih izdelkov vajencev.

O zadružništvu.

Potreba vzajemne podpore gospodarsko slabjših slojev privedla je v naše razmere ustanavljanje in razširjevanje zadružništva. Kar posameznik sam ne more izvršiti vsled manjkujočih sredstev, izvede lahko zadruga s svojo mogočno združeno kreditno silo in uvaža tudi slabiča varno v srečen pristan. Zavedati se mora seveda vsak član kake zadruge, da mora vse svoje delovanje in denarne transakcije provesti skozi svoje zadrage in ne sme zadrage iskati tedaj,

ko rabi samo kredit. Tudi ni v duhu zadružništva, da poleg obveznosti nasproti zadrugi dela še drugod izven zavoda kakršnekoli obveznosti. V vsaki zadrugi mora vladati zajemno bratstvo in enakost. Kar si zadruga na uspehih pribori, je last zadruge in ne samih poedincev. Na uspehih participirajo vsi zadružniki, naj si bodo potem vlagatelji ali posojiljemalci, ali z drugo besedo gospodarsko silnejši ali pa gospodarsko slabi, kar odgovarja popolnoma socialni pravičnosti.

Cilj zadružništva je predvsem, da osamosvoji male, štedljive, delavne in poštene ljudi in jih nauči samopomoči. Sredstva vzajemne samopomoči med zadrugarji so v prvi vrsti denarni viri, t. j. vlogi. Zato se zadrage razlikujejo od bank in privatnih denarnih institucij. Banke posojujejo vsakomur, brez ozira, kedo in kaj da je, samo če ima za varnost kredita dovolj premoženja in sigurnosti, da ga vrne. Zadruga pa v bistvu ne sme dajati kredita samo onim, ki imajo kaj premoženja, ampak le onim, ki so pošteni in delavni, nikakor pa ne sme dajati kredita samo onim, ki imajo kaj premoženja, ampak le onim, ki so pošteni in delavni, nikakor pa ne sme dajati posojil delane-zmožnim, lenim in na slabem glasu stoječim ljudem, četudi so premožni. Zadrage niso le denarni zavodi, ampak so poučne institucije, ki ob enem ujedinjajo in v skupnem delu navajajo posameznike do dosege načrtanega cilja.

Pri kreditnih zadrugah je treba posebno previdne uprave. Zato je treba pri volitvah na občnih zbiorih le najboljše in najprevidnejše može izbrati v načelstvo. Isto presoja pri dovoljevanju kredita o značaju, delavnosti in gospodarskem stanju prošnika. Da se pa vzame teritorialno samo določen delokrog, kar vsebujejo takozvane Rajfajzenovke, je zelo priporočljivo. Pri teh zadrugah poznajo člani načelstva osebno skoro vsakega zadružnika ter se lahko o vsaki spremembi gospodarskega položaja takoj pogovorijo. Ker so, ne le denarne, ampak tudi produktivne, nabavne in kmečke gospodarske zadrage eminentno socialnega značaja, so nekatere deležne že sedaj davčnih olajšav, smemo in moramo pa zahtevati za vse zadrage, ki odgovarjajo zadružnemu zakonu, da se osvobodijo davkov, pristojbin in poštne frankature, vsaj olajšati se morajo pa v celi državi.

Vojska, ki je povzročila čemu svetu nepozabno gorje, je tudi vsekala globoke rane ljudem s tem, da so se odvadili dela. Brezbrižnost, surovost in delamržnost so glavni znaki in zadrage so poklicane, s smotrenim in poučevalnim delom to gorje lajšati. Zadrage morajo v doseg tega voditi smotreno intenzivno borbo za kulturni preporod najširših slojev in iz tega dvigati gospodarski napredek vseh panog zadružništva. Gospodarska osamosvojitve se v zadnjem času opaža najbolj med obrtništvom, ker je ena stroka združena v svoji zadrugi. Vsak posameznik ne bi mogel zase samostojno voditi obrti, pod okriljem zadruge se pa samostojno razvija in razširja. Imamo kavaršniške, gostilniške, čevljarške, mizarške, kovinarške, krojaške, mesarske, sitarske, čevljarške zadrage in še mnogo sličnih, ki se le v zadružništvu razvijajo, kar bi posameznik ne mogel storiti. Zadrage so tudi ona naprava, ki so gospodarsko slabe tudi dvignile, med tem ko so prej imeli bogataši skoro vse revnejše sloje v svoji pesti in gorje tistemu, ki je prišel enkrat takemu oderuhu v roke, redkokdo je imel srečo, da se je izmuznil.

Kar tudi država sama uvidi pomen zadružništva, ga tudi na vse načine podpira in v Glavnem zadružnem Savezu v Beogradu zbira strokovnjake, ki dajejo direktive pokrajinskim zvezam, na drugi strani so pa v direktni zvezi z ministrstvom poljoprivrede i voda v Beogradu.

Obrtna banka v Ljubljani.

V letošnjem »Obrtnem koledarčku« se je javnost obvestila na ustanovitev Obrtne banke, letos pa ista že s ponosom javnost seznaja z njenim uspešnim delovanjem. Pričakovanje, ki se je stavilo v Obrtno banko, je ista ne le v polni mri izvršila, ampek celo nepričakovano prekoračila. Prvotno v subskripcijo danih 10.000 komadov delnic po nominalu K 200.—, so bile tako hitro placirane, da so se morale izdati že po 4 mesecih nove emisije za nadaljnjih 15.000 delnic po isti nominalni vrednosti, katere so tudi našle ravno med obrtniki svoje odjemalce. Obrtniki imajo tedaj lasten zavod, ki jih predvsem financira in jim daje v sedanjih težkih časih finančne podpore. Malo je bilo pred vojno prav dobro situiranih obrtnikov in tisti, ki so pa le imeli nekaj tisočakov, rabijo kljub temu danes za nakup surovin čisto drugačne zneske, kot preje in je malokdo v srečnem položaju, da jih premore in zmaguje. Na primer dober obrtnik, ki shaja z malo obrtjo prav dobro, je dobil večje naročilo. Sklepni list je za njega ugoden, tako, da zasluži v 3 mesecih 300.000 K, za surovine pa rabi en cel milijon. Kedo mu bo dal ta milijon, čeravno je nezadolžen in pošten? Privatniki nimajo tega kapitala, torej treba iti v banko in to v svojo strokovno Obrtno banko. Le na ta način je pospeševanje in osamosvojitev malih obrtnikov mogoča in izvedljiva, zato naj nikak obrtnik ne zamudi prilike, pristopiti k svoji organizaciji ter tudi kupiti nekaj delnic, da bo tudi deležen uspehov svojega zavoda.

Imena upravnih svetnikov, ki imajo bogatekušnje na polju obrtnega gospodarstva, jamčijo tudi za nadaljni razvoj. Na občnem zboru so bili v prvo predsedstvo izvoljeni:

Predsednik g. Kavčič Fran, načelnik osrednje zveze gostilničarskih zadrug v Sloveniji, načelnik gostilničarske zadruge v Ljubljani, občinski svetnik, gostilničar, posestnik itd. v Ljubljani.

1. podpredsednik: Hanuš Krofta, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke, Ljubljana.

2. podpredsednik: Zdravec Jakob, podnačelnik Zveze obrtnih zadrug na Štajerskem, posestnik parnega in umetnega mлина, Središče.

Odborniki: Franchetti Engelbert, načelnik pokrajinske zveze obrtnih zadrug v Sloveniji, načelnik brivske zadruge, svetnik trgovske in obrtniške zbornice, občinski svetnik itd., Ljubljana; Jakopič Josip, veletržec z zeljem, posestnik v Ljubljani; Marčan Andrej, načelnik mesarske zadruge, posestnik v Ljubljani; Mazčle Julij, imejitelj pilarne, posestnik itd., Gradac; Ravnika Franc, načelnik tesarske zadruge, Ljubljana; Rojina Anton, tovarnar, posestnik, Ljubljana; ing. Turnšek Viktor, ravnatelj Urada za pospeševanje obrti, Ljubljana; Urbančič Valentin, načelnik kovinske zadruge, posestnik itd., Ljubljana; dr. Žirovnik Janko, odvetnik, Ljubljana;

V nadzorstveni svet: Ambrožič Julij, tovarnar gredež, Ljubno; Franzl Henrik, tovarnar pletenin, Ljubljana; Mikuž Ivan, računski svetnik, Ljubljana; Zupanc Blaž, načelnik Zveze južno-štajerskih obrtnih zadrug, Laško.

Iz organizacij.

Ustanovni občni zbor zadruge sedlarjev, bičarjev, torbarjev in ličarjev vozov za Slovenijo se je vršil dne 30. oktobra t. l. v Ljubljani. Za predsednika je bil izvoljen gospod Leopold Šega, sedlar in jermernar v Ljubljani, Poljanska cesta 22. Podrobno poročilo se priobči v prihodnji številki.

Redne zadružne seje. Zadruga sedlarjev, jermernarjev, bičarjev, torbarjev in ličarjev vozov v Ljubljani je sklenila v seji dne 30. oktobra 1921, da se vrše odslej redne seje vsako prvo nedeljo v mesecu v Ljubljani pri »Novem svetu« (Prešernova soba) ob 10. uri dopoldne. Posebna vabila k sejam se ne bodo razpošiljala. Odborniki, ki se seje ne udeležijo, ne da bi se tudi temeljito in pravočasno opravičili pri združnemu načelniku, zapadejo globi 40 K. Toliko v vednost in ravnanje.

Ustanovni občni zbor zadruge tesarskih mojstrov za Slovenijo se je vršil dne 27. oktobra t. l. v Ljubljani. Za predsednika je bil izvoljen gosp. Franc Ravnika, kateri je navzoče nagovoril sledeče: »Cenjena gospoda, dragi tovariši! Ne bom posegel nazaj v zgodovino priprav za ustanovitev zadruge tes. mojstrov, ker mi zbudi preveč neprijetne spomine, saj se je zadeva vlekla še pod staro Avstrijo in se je nehala križeva pot šele z današnjim dnem.

Gospodje tovariši! Zadrugo, kakor vidite, sedaj imamo, treba ji bode dati življenje, katero mora obstojati v delovanju združnega odbora, kakor tudi vsih pripadajočih članov.

V okvirju združnih pravil imamo načrtan tako obširen delokrog, da bomo polagoma z vstrajnim in smotrenim delom zamogli urediti naša stanovska vprašanja, katerih je toliko, da jih radi časa ne bom tukaj našteval.

Cenjena gospoda! Kakor sem že omenil, se je za edva ustanovitve naše zadruge vlekla vrsto let, bil sem ves čas na čelu pripravljalnih del, radi tega so mi tudi natančno znane osebe, katere so bile, da so sodelovale bodisi z dobrim nasvetom ali svojim vplivom omogočile, da so končno naša pravila potrjena zagledala beli dan.

Dolžnost mi je, gospoda moja, da se teh gospodov n adanašnji dan spominjam ter jim izrečem v imenu vseh članov naše zadruge najlepšo zahvalo.

Pred vsemi se imam zahvaliti gospodu vladnemu zastopniku od poverjeništvu ministrstva za trgovino in industrijo gosp. dr. Murniku, katerega oddelek na mje vrnil vložena pravila v danih razmerah hitro in neokrnjene. — Zahvaljujem se g. dr. Fuchs, kateri je blagohotno deloval pri sklicanju današnjega občnega zbora. Najsrčnejša hvala bodi izrečena zveznemu načelniku gospodu Eng. Franchettiju, kateri mi je stal vedno s svojo bogato izkušnjo ob strani.

Gospoda moja! Še enemu gospodu bi se danes rad zahvalil, kateri je bil moj najbližji svetovalec, on se je, mirno trdim, najbolj zanimal za ustanovitev naše zadruge; žal, da njega danes ni med nami; to je

bil naš prerano umrli tovariš g. Simon Weissbacher; da počastimo njegov spomin, Vas prosim, da se v znak sožalja dvignete s sedežev.

Končam s tem s srčno željo, naj danes ustanovljena zadruga tesarskih mojstrov, katera zastopa interese tako važne stavbene obrti, raste, procvita in živi!«

Razpisi.

Dobava 100.000 kg ovsa. Dne 10. novembra t. l. ob 11. dopoldne se vrši v intendanci komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani pismena ofertalna licitacija glede dobave 100.000 kg ovsa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava soli in petroleja. Uprava državnih monopolov naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 22. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 20.000 ton soli ter dne 25. novembra t. l. ofertalna licitacija, glede dobave 6.000.000 kg petroleja in 50.000 zabojev petroleja (po dve kanti v zaboju). Pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava telefonskih kablov. Ministrstvo vojne in mornarice, inž. tehnički oddelek v Beogradu naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da sprejema do 15. novembra t. l. 11. ure dopoldne ponudbe za dobavo 1000 km poljskega telefonskega kabla. — Predmetni razpis z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava strojev in orodja. Državne protezne delavnice v Ljubljani naznanjajo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da potrebujejo: 1. veliki vrtalni stroj, 1 škarje za pločevino, 1 vreteno za brus, 1 vreteno za polirni stroj, 1 veliko nakovalo, 2 namizna nakovala in razno čevlarsko in bandažirsko orodje. Ponudbe je poslati čimprej upraviteljsvom Državnih proteznih delavnic v Ljubljani. More se ponuditi tudi rabljene, a brezhibne stroje. Cene se morajo glasiti franko Ljubljana.

Razno.

Važno tudi za obrtnike! Generalna direkcija carin v Beogradu je izdala dne 20. sept. t. l. sledečo pojasnilo glede uvoza strojnih delov: »Uvozniki, ki si lahko koristijo z olajšavami razpisa C br. 61.602/20, morajo, če uvažajo na podstavi tega razpisa posamezne strojne dele, prej po carinarnici, kjer naj se izvrši ocarinitve, predložiti generalni direkciji carin v Beogradu prošnjo ter v njej točno označiti, katere in kakšne strojne dele hočejo uvoziti in koliko je teh delov. V prošnji mora biti jasno razloženo, kako in v kakšen namen se bodo uporabljali uvoženi deli. Takih prošenj pa ni treba, ako se uvažajo kompletni stroji z ustreznimi deli vred«. — V razpisu C. br. 61.602/20 so namreč navedeni predmeti, ki se oproščajo uvozne carine, ako jih neposredno uvažajo državne ali samoupravne naprave in zavodi za svojo potrebo ali industriji, obrtniki in kmetovalci in njih združbe za svojo potrebo ali za potrebo svojih članov. To so: 1. parni kotli z vso pripravo za stalne in pre-

mične parne stroje; 2. vsi stroji in vsi motorji, ki se gibljejo s kakršnokoli silo, in njih deli; 3. Transmisije, transformatorji, kondenzatorji, akumulatorji, elektrovođe v teži nad 5 kg, električne cevi, kabli in drugi prevodniki za električne toke, aparati, priprave, kalupi in orodje za kakršnokoli vrsto industrije, kmetijstva in obrta; 4. sesalke in mostne tehtnice; 5. vsa olja za mazanje in sredstva za konzerviranje kotlov, strojev, motorjev in orodja; 6. plinovo olje, nafta, bencin in vsa druga mineralna olja razen ceroxina, ki se uporabljajo za izvajanje gibalne sile strojev in motorjev; 7. premog in črno oglje in briket. Treba je pa predložiti carinarnicam z deklaracijo vred tudi potrdilo pristojne Trgovske in obrtniške zbornice, da so res industriji ali obrtniki in da uvoženi predmeti služijo za potrebe njih podjetij. Za strojne dele pa, ki so posebej naročeni za nadomestilo pokvarjenih strojnih delov, je pa treba, kakor se uvodoma glasi pojasnilo, zaprositi prej za uverjenje generalno direkcijo carin v Beogradu. Prošnje je kolkovati s kolkom za 2 din. ter je priložiti za rešitev prošnje kolek za 5 dinarjev. Pri trgovski in obrtniški zbornici je pa plačati poleg kolkov na prošnjo 2 din. in na potrdilo 5 din. še posebej 20 K takse.

Promet z devizami in valutami. Poslovanje odbora v Ljubljani. V pravilniku o reguliranju prometa z devizami in valutami določeni odbor posluje od 7. oktobra t. l. naprej pri podružnici Narodne banke v Ljubljani. Uvoznike, kateri potrebujejo za plačilo nabavljalnega blaga inozemska plačilna sredstva (devize, čeke, nakazila itd.) opozarjamo, da si pravočasno preskrbe dovolila za nakup teh plačilnih sredstev pri odboru. Zato je potrebno, da vložijo pismeno nekolekovano prošnjo na ta odbor. V tej prošnji morajo navesti, v kateri namen potrebujejo tuja plačilna sredstva, in prošnji priložiti po členu 11 pravilnika, predpisano potrdilo o protokollaciji in plačanih davkih. V splošnem se opozarjajo interesenti na določila naredb o prometu z devizami in valutami. Rešitve prošenj odbor ne bo dostavljal. Stranke jih morajo torej dvigniti samo posredno ali neposredno v pisarni odbora pri podružnici Narodne banke v Ljubljani (Knaflejeva ulica).

Odlikovani funkcionarji velesemnja. Ministrski svet je podpisal ukaz, s katerim se odlikujejo funkcionarji ljubljanskega velesemja z redom sv. Save. Odlikovani so gg.: Fran Bonač, Dragotin Hribar, Vinko Majdič, Peter Kozina, dr. Valentin Krisper in še nekateri drugi. Ravnotako sta odlikovana šefa oddelkov trgovskega ministrstva v Zagrebu in v Ljubljani gg. Maksimović in dr. Marn z redom sv. Save 3. razreda. Nadalje so bili odlikovani z redom sv. Save še sledeči gospodje: Ivan Jelacčin, predsednik Zveze trgovskih gremijev, Engelbert Franchetti, predsednik Obrtne zveze in Ivan Rebek iz Celja ter arhitekt Costaperaria in industrijalec Žabkar v Ljubljani.

Davka na poslovni promet ne plačujejo obrtniki, ki imajo samo dva pomočnika. Kdor o tem dvomi, naj si ogleda št. 289. »Uradnega lista« z dne 19. septembra 1921., v kateri je objavljena uredba o davku na poslovni promet.

Trimesečni keramični tečaj na tehniški srednji šoli v Ljubljani se otvori dne 1. novembra. Natančnejše informacije daje »Urad za pospeševanje obrti«.

Vloge obrtnih zadrug se ne kolkujejo. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani naznanja:

»Opetovano se je opazilo, da obrtne zadruge kolekujejo vloge in priloge, naslovljene na obrtna oblastva. Da ne bodo obrtne zadruge, katerih izdatki so radi draginje itak močno narasli, imele nepotrebnih stroškov, naj se primernim potom opozorijo, da so vse vloge in priloge v obrtno združnih zadevah kolekovanja proste.« — Dr. Marn, l. r.

Pozor obrtna društva in zadruge! — Slovensko obrtno društvo v Mariboru pozivlja vsa bratska društva in zadruge bivše Štajerske, da pošljejo v njih lastnem in v interesu vsega obrtništva svoje naslove istemu, katero bo odslej naprej vodilo evidenco o vseh važnih naredbah in zadevah, tikaajočih se vsega obrtništva, da pa more isto v danih slučajih tudi skupno nastopiti, potrebuje natančen seznam vseh v poštev prihajajočih združenj in društev, da iste po potrebi tudi lahko obvesti.

Knjigovodski tečaj za obrtnike v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti namerava prirediti za tukajšnje obrtnike knjigovodski tečaj. Obrtniki (mojstri in pomočniki), ki se želijo tečaja udeležiti, naj se priglase pri uradu vsaj do 5. novembra.

Vsem črevljarskim zadrugam. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je razposlal črevljarskim zadrugam v izpolnitev statistične pole, iz katerih naj bi bilo razvidno, v koliko je naša mala črevljarska obrt zmožna se udeležiti pri nabavi črevljev za vojno in mornarico. Vsi zainteresirani, ki eventualno niso dobili doposlane omenjene pole, naj se obrnejo tozadevno na urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, na kar jim jo bo isti takoj doposlal.

Obrtne zadruge, poslovni jezik. Z razpisom ministristva trgovine in industrije, odelek v Ljubljani z dne 16. marca t. l., št. 1959, je bilo obrtnim zadrugam naročeno, naj izdajajo spričevala le v slovenskem jeziku in naj rabijo le slovenske žige. Da se niso povzročili preveliki stroški, se ni zahteval tisk novih slovenskih pravil od onih združenj, ki imajo pravila z nemškim besedilom. — Te dni pa je »deželna zveza obrtnih združenj« v Ljubljani založila nova vzorna pravila, ki se prodajajo po zelo zmernih cenah. Zato se one zadruge, ki imajo še vedno pravila z nemškim besedilom, pozivljajo, naj si čim prej nabavijo pravila s slovenskim besedilom in jih potom obrtnih oblastev I. stopnje predložijo v odobritev ministristvu trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani. Ob enem naj se priloži tudi en izvod dosedaj veljavnih pravil. Umestno bi bilo, da se pri tej priliki sklenejo na obč. zboru tudi nameravane izpremembe pravil (zvišanje pristojbin itd.) in izpremenjena pravila predložijo v odobritev. — Omenjeno velja za vse obrtne zadruge. Pripominja se, da dobijo trgovski gremiji vzorna pravila pri »Zvezi gremijev v Ljubljani«, gostilničarske zadruge pa pri »Osrednji zvezi gostilničarskih združenj« v Ljubljani.

Drugi veliki semenj vzorcev v Ljubljani. V letu 1922 se priredi v Ljubljani drugi vel. semenj vzorcev v jeseni. Otvoritveni in zaključni dan sicer še nista natanko določena, na vsak način pa se vrši semenj ali v drugi polovici meseca avgusta ali pa v prvi septembra. Natančni termin se bo v svrhu, da se zamore javnost že sedaj po tem ravnati, v kratkem objavil. Zanimanje za prihodnjeletni ljubljanski veliki semenj vzorcev je že sedaj zelo veliko in po vsem soditi, bo ta prireditev mnogo večja in obširnejša od le-

tošnje. Dober sloves, katerega si je veliki semenj ob svoji prvi otvoritvi tako v notranjosti države, kakor tudi v inozemstvu priboril, jamči razstavljalcem in nakupovalcem tudi v prihodnjem letu za najboljše trgovske uspehe.

Premog in njegova uloga v svetovnem gospodarstvu.

Premog je najvažnejša dobrina za razvoj vsake industrije, kajti vsaka država, ki ima količnejšo razvito industrijo, ga potrebuje. Danes pa moramo označiti le tri države, ki slove kot prve v pridobivanju in produciranju premoga, dočim ga imajo druge države le za svojo lastno uporabo ali pa so več ali manj navezane na izvoz iz treh velikih omenjenih držav. — Pred vojno, t. j. l. 1913. je Amerika slovela kot prva produkcijska država premoga, nato je sledila Anglija in Nemčija. V naslednjem navajamo tabelo o pridobivanju premoga v posameznih državah in sicer se pridobiva v sledečih državah ružavi in črni premog: Amerika, Anglija, Rusija, bivša Avstrija, dočim producirajo ostale le črni premog.

Dežela:	Mil. ton:
Amerika	517
Anglija	292
Nemčija	190
Francija	40
Rusija	36
Avstro-Ogrska	54
Belgija	23
Japonska	17
Brit. Indija	16
Avstralija	14
Kanada	14

Nemčija je producirala poleg tega še 87 mil. ton ružavega premoga, bivša Avstrija pa 13 mil. ton črnega in 36 mil. ton ružavega premoga. Glavna izvozna država je bila Anglija, nato je sledila Nemčija, ki je izvozila okoli 50% in Amerika 25%. Uvažalo se je v Francijo, Italijo, Holandsko, tudi v Nemčijo se je uvažal premog, toda veliko manj, kot ga je ona izvažala. Vzroke, da se je uvažalo tudi v Nemčijo, moramo iskati predvsem v kakovosti premoga in pa v ugodnih in ne dragih prometnih razmerah. Toda te razmere so se za časa svetovne vojne močno izpremenile. Pri vseh državah, ki so bile v vojni, je produkcija premoga silno padla, izvenzemski morda Ameriko. Prvotni odjemalci niso bili več zadovoljni, politične razmere so ovirale svobodni promet in industrija premoga je močno padla. Tako je bila naprimer Švica navezana na uvoz premoga iz daljne Amerike. Češkoslovaška pa je ceneje sprejemala francoski in angleški premog kot lastni itd. Kako bo v bodoče, je težko reči. Še v sredi preteklega leta je bilo veliko pomanjkanje premoga. Da bi se pomanjkanje vsaj v državah, ki so zmagale, pomanjšalo, je bila Nemčija prisiljena voziti svoj premog v Francijo. Na ta način si je odpomogla Francija. Anglija pa oproščena svoje obveznosti, zalagati Francijo s premogom. Razmere pa so se spremenile hitreje, kot se je pričakovalo. Pomanjkanje premoga je izostalo, in kmalu ga je bilo povsod v izobilju, ker je bila vsa industrija več ali manj uničena in je prenehalo bojno delovanje na morju, ki je požrla ogromne množine premoga. Po-

sledica tega je bilo močno padanje cen premoga, angleški premog je padel v teku malo mesecev od 140 na 36 sh/t. Za Anglijo je bilo to usodepolno. Produkcija premoga se je morala znatno znižati, kar je seveda neugodno vplivalo na delavske mase, ki so ostale brez dela in posledica tega je bil znani veliki štrajk. To pa je imelo tudi močen vpliv na ves industrijski svet. Izobilica premoga je kmalu izginila in Anglija je morala zopet uvažati premog iz Amerike v svojo državo. To pa je imelo za Ameriko mogočen vpliv na razvoj njene industrije. Izvoz se je od l. 1913. do 1920. zvišal od 17.9 na 34.4 mil. ton in dolar je vsled tega zrastel za 7 kratno vrednost. Amerika je izvažala premoga:

	leta 1913	1920
	milj. ton	milj. ton
v Francijo	—	3.60
v Italijo	—	2.31
v Nizozemsko	—	2.40
v Švedsko	—	1.20
v Švico	—	0.81
v Kanado	13.50	14.50
v Argentinijsko	0.07	1.72
v Brazilijo	0.28	0.96
v Urugvaj	0.02	0.27
v Chile	—	0.48

Ta velik izvoz je mogla vršiti Amerika le vsled tega, ker se je od l. 1913. produkcija premoga ogromno zvišala. Anglija je torej stopila v ozadje in z vso bojaznijo mora gledati ona v bodočnost, da se ne prikaže nenadoma še Francija kot velik konkurent na svetovnem trgu.

Štev. 7371/21.

Izvršilna uredba

ministrstva za trgovino in industrijo, oddelka v Ljubljani

o ustanovitvi štirih pokrajinskih strokovnih zadrug in sicer zadruga urarjev, optikov, zlatarjev, pasarjev in graverjev, zadruga fotografarjev, zadruga sodavičarjev in zadruga tapetnikov, preprogarjev, izdelovalcev žimnic in izdelovalcev posteljnine.

Na podstavi členov 3. in 4. naredbe deželne vlade za Slovenijo z dne 15. novembra 1919, št. 11 »Ur. l. iz l. 1920«, s katero so se izdali predpisi za pospeševanje ustanovitve strokovnih obrtnih zadrug, se odreja po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice in poslujočih zvez obrtnih zadrug:

Člen 1.

Okoliš nastopnih strokovnih obrtnih zadrug se razširja na vse območje pokrajinske uprave za Slovenijo;

a) zadruga urarjev in optikov v Ljubljani. Tej zadrugi se obenem pridružujejo zlatarji, pasarji in graverji;

b) deželne zadruga fotografarjev v Ljubljani;

c) deželne zadruga sodavičarjev v Ljubljani.

Člen 2.

Ustanavlja se ta-le pokrajinska strokovna zadruga za vse območje pokrajinske uprave za Slovenijo:

Zadruga tapetnikov, preprogarjev, izdelovalcev žimnic in izdelovalcev posteljnine za Slovenijo s sedežem v Ljubljani.

Člen 3.

Z ustanovitvijo zadrug, navedenih v členih 1. in 2. so postali vsi v istih členih naštetih obrtniki člani teh strokovnih zadrug in so izločeni iz zadrug, pri katerih so bili do sedaj včlanjeni.

Člen 4.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, dne 15. oktobra 1921.

Dr. Marn, s. r.

Listnica upravnistva. Na opomin v 18. številu »Obrtnega Vestnika« glede vplačanja naročnine, se je odzvalo, žal, samo en par naročnikov. Iz tega sklepamo, da imamo med 2100 naročniki, celih 1000 naročnikov, ki lista niti ne odprejo, niti ne vrnejo, niti ne plačajo! To je žalostno! Zapadlo naročnino bomo morali zopet terjati potom dopisov. Tisti, ki lista ne vrnejo, naj ga vrnejo in naj plačajo zapadlo naročnino!

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Obrtni koledarček

za l. 1922

z bogato vsebino

izide in bo razposlan po poštne povzetju
začetkom decembra t. l.

Laneno prejo

in domač sukanec izgotavlja in oddaja Mehanična vrvarna, terilnica in predilnica

Anton Šinkovec, Kranj - Grosuplje.

Cenj. naročila na tovarno v Grosuplju.

Velika izbira otročjih vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev

po ceni

F. Batjel, Ljubljana
Stari trg št. 28.

Sprejmejo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji.

Mehanična delavnica:
Karlovska cesta št. 4.

„TRIBUNA“

(F. Batjel)

tovarna dvokoles in otroških vozičkov

Ljubljana

Karlovska cesta 4.

Zvonarska ul. 1.

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

Poštno-čeka. urad

št. 12.051.

13, 23—20

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

! Kovači pozor!

Koks

prvovrstno nemško blago oddaja tvrdka

Anton Tonejc in drug

Maribor. Telefon 68.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila na menice
in kredite v tekočem računu

vsem kreditu zmožnim osebam in tvrdkam.

18, 10—8

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9

PRIPOROČA

PNEVMATIKE ZA AUTO

IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE

GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE

ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-

NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH ! ! ! !

1, 19—20

Pravi malinovec

se vedno dobiva po najnižjih dnevnih
cenah pri 30, 14—10

Potnik Srečko, Ljubljana,
Metelkova ulica, blizu Belgijske vojašnice.

Istotam se dobijo
ekstraktivni izdelki za sodavičarje.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30,000.000.—. Rezerva
nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana,
Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura:
Kranj.

Brzajavni naslov:
Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči
in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.
Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vred-
nostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na
blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske
kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje naj-
kulantneje.

24, 7